

Amikor két Deneb látszott a Hattyú csillagképben

A különös égi jelenség 1975. augusztus végén volt. Időszerű erre emlékezni most, 50 évvel később!

Még középiskolásként, 1967. augusztus 30-án pillantottam meg egyszerű Kepler-távcsövemmel a Hold krátereit. Pécs határában vidéki, zavaró fényektől mentes helyen laktam. Egyszerű, urániás csillagterképemmel a kezemben a csillagképek és a fényesebb csillagok égi helyzetével 1967–1968-ban lassan, de biztosan haladtam. A csillagos éggel való kapcsolatomban még szorosabbá vált, amikor 1969. január 1-től kezdve elkezdtem változócsillagok fényességét becsülni. Először a szabad szemes változókat. 1969 nyaratól már egy 45 mm-es, őszétől egy 68 mm-es lencsés távcsövet is használtam. Pontosan meg kellett ismernem az eget, az adott csillagképet, és megkeresni annak a sarkában megbújó változócsillagot. Így megismerkedtem a csillagok fényrendjével is, ráadásul a magnitúdók megállapításának módszerével is, hiszen a fényességeket 0,1 magnitúdóra kellett vizuálisan megállapítani és beküldeni.

1970 nyár elején érettségiztem. Felvettek a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karára. Előtte (1970. szeptember 1-től 1971. augusztus 1-ig) egyetemi előfelvételiként katonai szolgálaton voltam Orosházán. Ott nem volt távcsövem, de a Gyopárosfürdő külterületén lévő laktanyából pusztán szemmel nézhettem az eget. Meteorokat, állatövi fényeket láttam, és főleg változócsillag-becsléseket végeztem, ezeket feljegyeztem egy kis kockás füzetbe. Az ottani észlelőnaplóm a legutolsó napon elkobozták túlbuzgó felettéseim (Ki tudja, milyen katonai titkokat rejtenek ezek a dátumok és számoszlopok?). Mivel a változóimat havonta beküldtem Nagy Sándor adatbankjába, ő meg kiküldte az AAVSO-nak, így az észleléseim már rég a vasfüggönyön túli Amerikai Egyesült Államokban voltak.

1971 őszétől a budapesti kollégiumban laktam és az egyetemre jártam, de a derült estét az Uránia Bemutató Csillagvizsgálóban töltöttem a Gellért-hegy északi lejtőjén. Beilleszkedtem az urániás társaságba. Segítettem a távcsöves bemutatásokban, amelyek célpontjai a Hold és a fényesebb bolygók voltak. Esetleg néha egy gömbhalmaz, vagy egy planetáris-köd. Másra a kétmillió főtávcsöves fényárja nem adott esélyt. Ha elmentek a látogatók, és jó volt az ég, akkor a 200 mm-es Heyde-refraktórral tudtam egészen halvány változócsillagokat is észlelni. Megjegyzem, a Sánc utca 3/b. teraszán és kupolájában sokszor gondot okozott a kisebb és halványabb csillagképek megtalálása.

Keszthelyi Sándor az Uránia Bemutató Csillagvizsgáló teraszán, az 1975. május 11-i napfogyatkozás észlelésekor

A tanévekben szeptembertől júniusig nagyrészt a fővárosban voltam. Néha látogattam szüleimhez haza. Viszont a nyári hónapokban Pécsen voltam, és élveztem

az erős és burjánzó Tejút látványát, a csodás, több ezer csillagot mutató eget. Az Urániából megrendelt és Kulin György által csiszolt 150 mm-es távcsőtüköröt egyszerű csővel és állvánnyal láttam el és azzal is nézhettem az égre 1972-től. A vidéki 150 mm-es új tükör bizony éppen olyan jó volt, mint a budai 200 mm-es öreg Heyde. Így telt az idő, így jöttek a vakációk, így volt ez 1972, 1973, 1974 és majd 1975 nyarán is.

A vidéki lakhelyemet Pécsnek neveztem, a messze lakók kedvéért. Valójában Pécs is volt, meg nem is volt Pécs. Egy kis helytörténet következik. Édesanyám Somogyon, édesapám Vasason született. Somogy és Vasas települések nincsenek ma Magyarországon. Illetve csak ma nincsenek, de régen voltak. Magyarországon van Somogy megye, de van egy Somogy nevű település is. Ez utóbbi Pécs város közepétől 6 kilométerre van északkeleti-keleti irányban. Egy 1406-os oklevél már Somogy néven említi. Még keletebbre egy másik falut találunk, a szomszédos Vasast. Amíg Somogy a pécsi püspökség jobbágyfaluja volt, Vasas a pécsváradai apátságé. Két önálló település volt, a hagyományos mezőgazdaságot művelő paraszttal és a török kor után is. Aztán a XIX. század közepétől az iparosodás és a gőzgépek elterjedése, valamint a közlekedés (vasutak, gőzmozdonyok, gőzhajók) fejlődése a kontinensen nagy változásokat hozott a faluk életébe is. Az addig csak csekély mértékben kitermelt mecseki kőszénre egyre nagyobb igény lett. A Mecsek déli oldalán, Pécsből keletebbre jöttek létre tárók és aknák, így Somogyon és Vasason is. Az osztrák tulajdonú Első Duna-Gőzhajózási Társaság (DGT) a kitermelt szenet nemcsak Pécs környékén és a megyében adta el, hanem vasúton és hajókon messzi országokba elszállítva értékesítette. Somogy és Vasas falukat is elérte ez a jelentős ipari fellendülés, a bányaművelés, a szénszállítás, és a mindezekhez kapcsolódó gazdasági tevékenység. A jelentős szénbányászat megjelenése sok bányamunkást hozott ide az Osztrák-Magyar Monarchia egész területéről az 1860-as évektől.

Az önálló Somogy és az önálló Vasas községek annyira iparosodtak, gyarapodtak, sokasodtak és terjeszkedtek, hogy a két külön település összeépült. 1946-ban Somogy és Vasas falukat közigazgatásilag összevonták. Az egyesített falu neve Vasas lett. Azután az 1950-es években az iparosodó Pécs városa akart „Nagy-Pécs” lenni és a városhoz csatolta Málom, Mecsekfalja, Mecsekszalobcs, Nagyárpád, Patacs, Rácváros, Ürög és Vasas településeket is. Ebben a folyamatban, 1954-ben Vasast (Somoggal együtt) Pécshez csatolták. Somogy és Vasas persze jóformán csak papíron élte át a községegyesítést és a városhoz csatolást. Az egykori Somogy lakosai magukat somogyinak nevezték, nem vasasinak, és nem pécsinek. Az egykori Vasas lakosai magukat vasasinak tartották, és nem pécsinek. Mind Somogyon és mind Vasason volt külön templom, temető, tanács, általános iskola, kultúrház, könyvtár, mozi, futballpálya, labdarúgócsapat, élelmiszerbolt, kocsmák (néhányikból több is, mert a faluban is és a bányatelepen is volt) és posta. Hogy a két postahivatalt megkülönböztessék: a Pécshez közelebbi Somogy postája kapta a Vasas-I nevet, míg a Pécsből távolabbi Vasas postája nyerte a Vasas-II megnevezést.

Kertes családi házunk az egykori Somogy falu (vagyis Vasas, Pécs-Vasas, Vasas-I, Pécs-Vasas-I) határában állt. Itt haladt a Pécs-Bátaszék vasútvonal. A korábban Somogy-Vasas, ekkoriban már Pécs-Vasas megnevezésű vasútállomás körül volt néhány lakóház. Mi az állomáshoz legközelebbi házban laktunk. A hivatalos címe Külterület 8. volt. Az amatőr csillagász társaimmal levelezve nagyon sok levelet kaptam, még többet írtam. Szégyellve a Külterület címet, átneveztem a magunkét Állomás utcának. „Pécs-Vasas-I. Állomás utca 8/b.”. Hiába voltunk a megyeszékhely Pécs területén, a Somogy közvilágítása a falu külterületére nem ért el. A vasútállomás lámpáit az esti utolsó vonat elhaladása után lekapcsolták, az éjszaka fényektől mentes maradt.

Néha már itt is meteoroztunk (testvérem, szomszéd gyerek, néha pécsiek, főleg

Mezősi Csaba), nagyrészt a nyári rajok, az Aquaridák és a Perseidák idején. A látott meteorokat felírtuk egy füzetbe és égi útjukat a teljes eget mutató urániai csillagterképre rajzoltuk. Akkoriban is voltak műholdak. Ezek között egy nagyon különleges is jött néha. PAGEOS-nak hívták. Viszonylag fényes volt, 1 és 3 magnitúdó közötti. Rendkívül lassan haladt át az égen, általában 20–25 percig vonult méltóságteljesen. A PAGEOS (Passive Geodetic Earth Orbiting Satellite) egy ballonos műhold volt, amelyet a NASA 1966 júniusában bocsátott fel. Ez volt az első műhold, amelyet kifejezetten geodéziai felmérésre, vagy a Föld alakjának mérésére indítottak, fényvisszaverő és fotografikus követőcéllként szolgálva. A PAGEOS átmérője 30,48 méter volt. Poláris pályája nagyon magas, 4200 kilométeres volt, így egész éjszaka érte a napfény, Néha ennek útját is csillagterképre rajzoltuk. A műhold éppen 1975 nyarán darabokra hullott (erről akkor mi nem tudtunk).

Eljött 1975 augusztusa. Augusztus 7-én volt újhold és 14-én első negyed. Ezek a holdfázisok a Perseida meteorraj figyelésére jó lehetőséget adtak. A Balatonkenesén lakó Kocsis Antal ötlete volt egy közös észlelőtábor, amely az első meteortáborom lett. P '75-nek neveztük. Budapestiek, környékbeliek jöttek össze szinte spontán Balatonkenese szélén, a szőlődomb tetején lévő füves kertbe augusztus 8-tól 14-ig. A hosszabb ideig együtt levők névsora: Cseresznye Ferenc, Gáspár Ferenc, Hajnóczky Sándor, Iskum József, Kauker Zoltán, Keszthelyi Sándor, Kocsis Antal, Mízser Attila, Szeiber János, Szeiber Katalin, akkoriban nagy létszám. Pár sátrunk volt. Gépkocsink egy sem. Egy kisrefraktorunk volt és egy binokulár. Éjjel csodáltuk a csillagos eget estétől egészen hajnalig. Utána délig aludtunk, majd a balatoni strandokon fürödtünk, a lacikonyhákban étkeztünk. Sötétedéskor mentünk vissza a táborhelyre, a csillagképek alá.

Egyik P '75-ös táborozónk 2015-ben így emlékezett vissza: „Meteorozás közben van idő beszélgetni erről-arról, például a júliusi Apollo–Szojuz űrrepülésről, mely a politi-

kai enyhülés jegyében zajlott, és csak két évtized múlva lett látványosabb folytatása. A Kobayashi–Berger–Milon-üstökös független magyar felfedezéseire például újra meg újra visszatértünk: júliusban több amatőrtársunk is rábukkant az üstökösre, nem tudván arról, hogy már ismert objektumról van szó. Arról sem tudtunk semmit, hogy augusztus 10-én Richard West Chilében üstökösöt fedezett fel – azt még senki sem tudta, hogy 1976 márciusában milyen csodálatos kométává fejlődik, azt pedig még kevésbé, hogy a P '75 után, augusztus végén újabb független felfedezési hullám következik, a Nova Cygni 1975-öt egy sor magyar amatőr is észreveszi - mind közül elsőként a P '75 szervezője, Keszthelyi Sándor. A kenesei táborban elsősorban is jól éreztük magunkat. A kellemesen meleg nyárban strandra jártunk, terveket szövögettünk, az amatőrcsillagászat, a csillagászat jövőjét találgattuk, ábrándoztunk, mikor lesz végre rendes távcsövünk jó észlelőhelyen. A mi kenesei észlelőhelyünk persze kiváló volt, szép kilátással a Balatonra, ahol olcsó volt az élet, a jégkrém 3 forintba, a káposztás lángos 2 forintba került, és az utazás is olcsó volt. 1975-ben már tombolt a diszkókor, a kenesei művelődési házban éppen a Beatrice lépett fel (valószínűleg még Nagy Ferő nélkül), de inkább a meteorozást választottuk.”

A Perseida meteorrajnak egy igen erős kitörésébe szaladtunk bele augusztus 14-én hajnalban 2 és 3 óra között. Annak az éjszakának a meteoros beszámolóját az American Meteor Society adatgyűjtői is fejcsóválva fogadták.

Minden jónak vége szakad egyszer. Augusztus 14-én véget ért ez az élményekkel teli, hangulatos és emlékezetes tábor is. Vonattal hazautaztam Pécsre, illetve Vasasra. Lassan közeledett a szeptember elejei egyetemi tanévkezdett. Még augusztus utolsó napjait mutatta a naptár.

Eljött augusztus 29-e. Pénteki nap volt. 18:31-kor volt napnyugta, 19:02-kor a polgári, 19:40-kor a navigációs és 20:20-kor a csillagászati szürkület vége. (Másnap 03:14-kor a csil-

lagászati, 03:55-kor a navigációs, 04:33-kor a polgári szürkület kezdődött és 05:04-kor kelt a Nap.) Ezek KözEI-időpontok, mert akkor még nem volt nyári időszámítás. Péntek délután busszal bementem Pécs belvárosába. Moziban voltam. A film nem lehetett különösen emlékezetes, mert sem a címe, sem a története nem maradt meg. Korábbi években a helyi autóbuszok közvetlenül mentek a belvárosból Vasasig. Ekkoriban már csak a „Budai Vám” alközpontig mentek. Itt le kellett szállni és átszállni a vasasi buszokra. 20 óra elmúlt és a késő estében már csak 14-es autóbuszok jártak, egyik éppen az orrom előtt ment el. A mai Pécsvaradi út és Komlói út sarkán álló műintézménybe, a Jószerencsét büfébe tértem be. A talponállóban kértem egy korsó sört. Kimentem a buszmegállóba és láttam, hogy még van 20–25 percem a következő buszomig. Így – és ez sorsdöntőnek bizonyult! – visszamentem és ittam még egy sört.

A Jószerencsét büfé 1982-ben

Jött a busz, felszálltam a 14-es járatra. 10 perc után a házunktól 100 méterre lévő megállóban leszálltam. 21 óra 10 perc volt az idő. A Nap már 24 fok mélyen járt. A Hold még nem volt az égen. Ahogy a busz továbbhaladt és eltűntek hátsó jelzőfényei: valami nagyon fekete éjszakába kerültem! Teljesen felhőtlen ég volt, és nagyon tiszta. A sötét égen a tűhegyes csillagok, rögvest

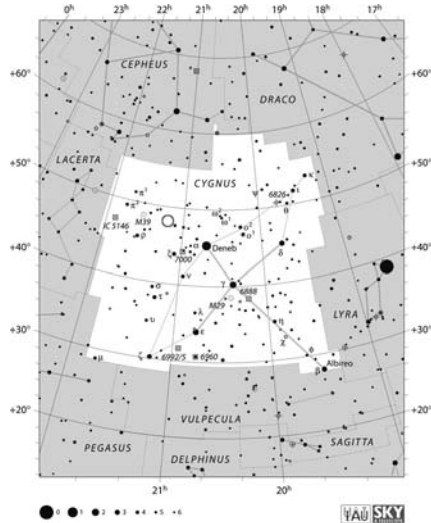
6 magnitúdós határral. Szépen terjengő fejűttal, amely legerősebben a Hattyú csillagképben húzódott. A Deneb mellett ott fényltek a PAGEOS műhold. Na, gondoltam megint itt van ökelme! Viszont a legurított két sör megtette hatását. Már nem volt lehetőségem hazáig menni. Senki sem volt sehol, se ember, se jármű. Kicsiny dolgomat végezve álltam több percen át az ég alatt. Közben, bámulva a zenit felé, a Deneb környékére: nem értettem, hogy a csaknem hasonló fényű geodéziai műhold miért nem halad tovább. Persze lassú, nagyon lassú, de ennyire? Hagyjuk, majdcsak odébb megy! Pár perc alatt hazaértem. Az udvarunkról az égre nézve a Cygnus csillagképben még mindig ugyanott volt a két fényes csillag! Mi a csuda ez? Az egyik a Deneb, az fix. Mi a másik? Gyorsan kihoztam az egyik kis lensés távcsövet. Abban is ott van, fényes csillag volt az is, de semerre nem mozgott!

A XX. század egyik legfényesebb nójája volt az égen! Hogy izgatott lettem, az nem kifejezés! Rögtön papírt és írószert hoztam ki. Írtam, skicceltem, próbáltam a fényt becsülni. Ehhez nem is kellett műszer, hiszen az új csillag bőven szabad szemem volt. A környező csillagokhoz képest (Vega, Altair, Deneb, Albireo, Polaris, Cassiopeia csillagai) először leírással, később konkrét magnitúdókkal figyeltem. Időpont órára és percre, valamint fényesség egytizredre. 5–10–15-percenként rendszeresen néztem meg. Mintha lassan fényesedett volna. Húha! Lehet, hogy az új objektum nóva, de lehet akár szupernóva! Nem hagyhattam abba a figyelését.

Egész éjjel kinn voltam a meleg nyári éjszakában. Sajnos az éjszaka nem volt túlságosan hosszú. Hajnali 4 előtt pirkadni kezdett és a pirkadat fényei eltüntették a csillagokat, legvégül (04:22-kor) a Hattyú csillagait is.

A manapság élőknél megjegyzem: akkor még nem volt internet, nem volt mobiltelefon, a gyors hírközlésre nem volt lehetőség. Vezetékes telefon volt, de nem a magánembereknek, csak a munkahelyek irodáiban. Viszont most péntek késő este volt, sőt már

szombat hajnala. Hogyan közöljem a világgal, a hivatásos csillagászokkal az újdonságot? Erre egy mód volt: azonnali levél Amerikába. Leírtam a látottakat, a csillag pozícióit, a fényességértékeimet és UT-ban az időket. Pécs belvárosában, a Jókai utcai „Nagyposta” szombaton kora reggeltől nyitva volt. Reggel 8 kor bejutottam. Expressz-légiposta fokozattal feladtam két levelet, egyiket az AAVSO-nak, a másikat a Sky and Telescope szerkesztőségének. A csillagot és a sorsomat a postára bízva tértem haza, mást már nem tehettem.

A Nova Cyg 1975 a Hattyú csillagképben (körjelöl) az IAU és a Sky and Telescope térképén

A postai leveleim pár nap alatt a címzetekhez értek. A Sky and Telescope még lapzárta előtt megkapta. 1975 októberi száma egy terjedelmes cikket közölt „33 év óta a legfényesebb nóva” címmel. „Augusztus utolsó napjaiban, szerte a világon az amatőrök észrevettek egy fényes, idegen csillagot a Cygnus csillagképben. A Deneb-től kelet-északkeletre öt fokra helyezkedett el, megjelenésével eltorzította az Északi Kereszt megszokott alakját. A Nova Cygni 1975 másoktól független felfedezői sok százan voltak. Kentaro Osoda Japánban az első

személy volt, aki meg tudta pillantani az új csillagot augusztus 29,48 UT-kor, amikor annak 3,0 magnitúdós fénye volt. Több japán személy is volt, akik megpillantották a nóvát ezen az éjszakán, köztük a Nihon Egyetem csillagászati tanulócsoportjának harminc tagja is. Később, amint a Föld forgása esteledést okozott nyugatabbra haladva: Ázsián, Európán és Észak-Amerikán át terjedt a felfedezés hulláma. Augusztus 29,84 UT [= 20:10 UT = 21:10 KözEI] volt, amikor Sándor Keszthelyi, a magyarországi Pécs-Vasason először feljegyezte az új csillagot, mint 2,8 magnitúdóst. A következő hat óra alatt csaknem egy magnitúdós fényesedést figyelt meg. ... Őt követte augusztus 29,85 UT-kor David Frydman Londonban, és 29,93 UT-kor Georg Comello és Peter E. Bus a hollandiai Groningenben. [...] Az első amerikai 29,99 UT-kor John Zaffi volt a venezuelai Caracasból.” [A cikkben 33 évvel korábbi nóva az 1942-es +0,3-as Nova Puppis volt –35 fokos deklináció; ennél korábban a –1,4-es 1918-as Nova Aquilae fénylett.]

Keszthelyi 1975. augusztus
Pécs-Vasas.

NOVA Cyg 1975

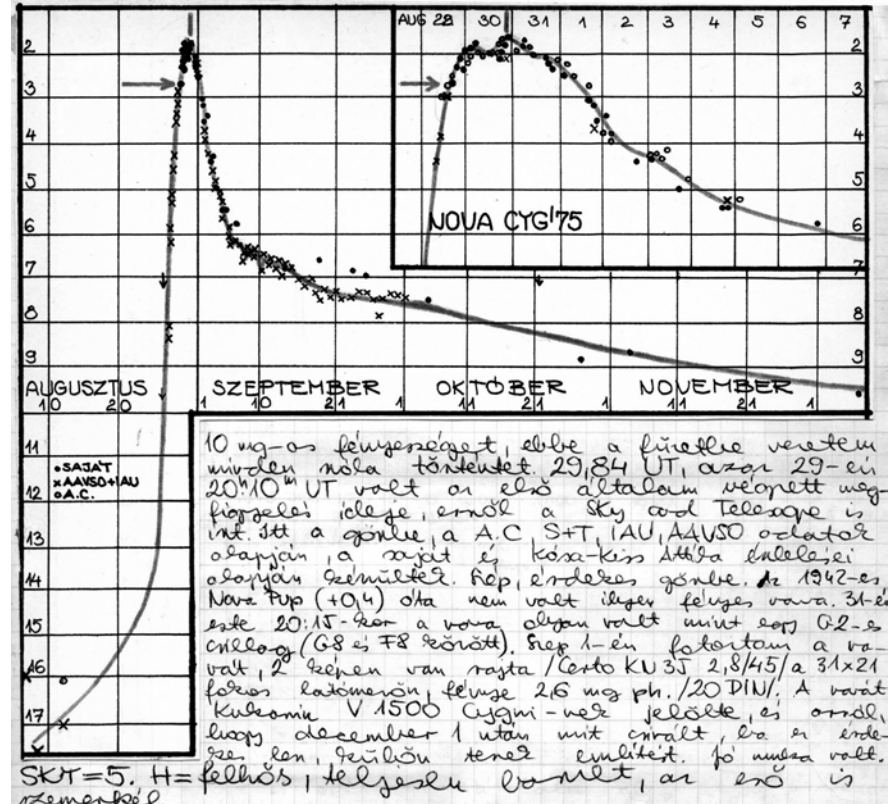
aug. 29-én	21:40-40	~2,7	? -BE, BC
	22:40-20	~2,3	? -BE BC
	23:28	2,2	! -BC
aug. 30-án	00:14	2,1	-BE
	03:03	1,8	! -BE
	03:22	1,8	! -BE
	19:15	2,1	-BC
	19:55	2,0	-BC
	22:45	1,9	-BE
	23:25	1,7	-BE
aug. 31-én	19:30	2,1	-BE
	19:45	2,2	-BE
	22:10	2,3	-BE

↑ Cas - 8/9 22,3 -BE	R Uta - 31/12 20:12,9,0 -BE
11/12 22,3 -BE	R Sct - 31/12 20:55,6 -BE
AG Peg - 5 22 22,7,3 -BE	Hu Cap - 11/12 20:3,3 -BE
XX Oph - 5 22 22,3,3 -BE	♂ Cap - 11/12 20:4,1 -BE
BV Tau - 6 03 -5,3 -BE	♀ Per - 11/12 20:3,3 -BE
Nova Sct 195-5 22 20,3 ? -BE	♂ Per - 11/12 01:00-3,1
♂ Cas - 11/12 20:4,7 -BE	♂ Peg - 11/12 20:7,7 -BE
31/12 20:4,9 -BE	R Ugr - 11/12 20:4,2 -BE
↑ Cyg 31 20:12,4,8 -BE	
R Orb 31 20:12,6,0 -BE	
O Cas 8/9 22,3,3 -BE	
R Cas 8/9 22,3,3 -BE	

NOVA + P 77 + csillagok
33 db ✓

1975 augusztusában végzett változóészleléseim

Részlet akkori észlelőnaplóból

Jóval később és lassanként kiderült, hogy mi történt. Sajnos a szabad szemes csillag nem volt szupernóva, azaz a galaxisunkban 1054, 1572, 1604 után nem 1975 következett. Viszont nóva volt és mivel ez a legelső kitörését végző úgynevezett „szűz nóva” volt, igen nagy fényességet mutatott. Fénye gyorsan jött fel és gyorsan ment lefelé. Akkor Nova Cygni 1975-nek nevezték, hamarosan végleges elnevezést kapott: V1500 Cyg lett. mivel ez volt az ezerévszázadik változócsillag ebben a csillagképben. A fényességnövekedése olyan gyors volt, hogy az előző éjszaka senki sem látta meg. Augusztus 29-én tőlünk keletre előbb ment le a Nap, előbb lett sötét, így Ázsia keleti részén, Japánban látták meg először. Utána a továb-

bi ázsiai amatőr csillagászok következtek. Nyilván sokkal többen látták, mint ahányan bejelentették. Szerencsém volt: az amerikaiak szerint az európai kontinensen én voltam az első bejelentő „felfedező”, vagyis aki látta és gyorsan be is jelentette. (A nyugat-berlini Rainer Lukas 29,83 UT-kor vette észre, utólagos közlése szerint, azaz 14 perccel korábban.) Aztán, ahogyan fordult a földgolyó, utánunk az amerikai kontinens lakói is észrevették.

Különös módon augusztus 29/30-án éjjel hazánkban nem látta meg más.

Augusztus 30-án este többen magyar független felfedezők lettek, így sokan átélhették az új csillag megpillantását. Az észrevétel időrendjében: Mezösi Csaba (Pécs),

Fenyvesi András (Debrecen), Dankó János (Szarvas), Kósa-Kiss Attila (Nagyszalonta), Bánáti József (Pomáz), Vizi Péter (Pomáz), Almási Miklós (Hajdúnánás), Gönczi Gábor (Hajdúnánás), Juhász Tibor (Dorog), Rostás Sándor (Székkutas), Zajác György (Debrecen).

Augusztus 31-én este meglátta Brlás Pál (Szarvas) is, de már az előzők is újra észlelték. Ezen az estén már 1,5 magnitúdós fényességértékek is születtek, ami az 1,3-as Denebhez igencsak közel volt.

Szeptember 1-én még Balogh Imre (Budapest) és Szegedi Béla (Dorog) is észrevette a vendégcsillagot.

Szeptember 2-án még csatlakozott: Orha Zoltán (Budapest), Újvárosi Antal (Hajdúnánás) és Vojtek Antal (Dorog). Feltehetően ennél későbbi észlelők már másoktól megtudták a hírt.

30-án este újra néztem. A nóva kicsit még fényesedett, de a Deneb fényét nem haladta túl. A maximális fényét augusztus 31-én érte el 1,5–1,7 magnitúdóval. Azután lassú, majd egyre gyorsabb csökkenésbe kezdett. Még egy hétig szabad szemes volt, én szeptember 6-án láttam így utoljára, 5,8-asként. Azután csak távcsövekkel látszott. 1976. január 15-én tudtam utoljára látni, akkor már 10,2 magnitúdó volt. A kitörése után 680 nappal lett 12,5 magnitúdós. Az MCSE VCSSZ Adatbankja szerint 1975. december 31-ig bezárolag 34-en látták 325 alkalommal. A legalább 3 fénybecslést végzők voltak: Babcsán Gábor, Bakos Gábor, Balogh Imre, Csiba Márton, Farkas István, Farkas Zsolt, Fenyvesi András, Keszthelyi Sándor, Kósa-Kiss Attila, Mezősi Csaba, Nagy Rozália, Rostás Sándor, Szegedi Béla, Szentmártoni Béla, Újvárosi Antal, Virág Pál, Zajác György.

Viszont az AAVSO adatsora szerint a V1500 Cyg-et csak a következő magyarok észlelték ugyanezen időszak alatt: Fenyvesi András, Mezősi Csaba, Szentmártoni Béla, Zajác György. Nem tudni, hogy többi magyar adat

miért nem jutott oda. Utólag is pótolható lenne!

A fényes nóva – rám vonatkozó – utóélete. A Mátra-hegységben, Piskéstetőn, a 600/900-as Schmidt-távcsővel kisbolygókat kerestek. 2005. augusztus 29-én Sárnecky Krisztián és Kuli Zoltán felfedezett egy kisbolygót. Az akkori bejelentés után a 2005 QM75 jelzést kapta. Később mások is megfigyelték és így a 318694 sorszámmal látták el. A kisbolygót névvel is elláthatják, ha arra a felfedezőket javaslatot tesznek. A 2005. augusztus 29-i dátum, sőt a sorszámában lévő 75-ös szám arra ösztönözhetette a felfedezőket, hogy ezt a nevezetes 1975. augusztus 29-i napon történt nóvafelfedezést annak első magyar megfigyelőjéről neveztessék el. Elküldték javaslatukat a Nemzetközi Csillagászati Unió (International Astronomical Union, IAU) illetékes bizottságának. Ott ezt jóváhagyták és 2012. december 28-án hivatalosan közléstették. Erről a felfedezőket még aznap este értesítettek.

Az indoklás így szólt „Sándor Keszthelyi (b. 1952) is a Hungarian architect and amateur astronomer. He is interested in variable star and meteor observations, naked eye phenomena, and the history of astronomy. This minor planet was discovered on the 30th anniversary of his independent discovery of N Cyg 1975.”. Vagyis beleszótték a méltatásba a Cygnus 1975-ös nóvája történetét, a kisbolygó felfedezésekor 30 éves (manapság már 50 éves) évfordulóját.

A Keszthelyi-kisbolygó a főövben, a Mars és a Jupiter között kering, csaknem kör alakú pályán. Pályasíkja 8 fokot zár be az ekliptikával. 4,27 év alatt kerüli meg a Napot. Napközéltben 361, átlagosan 394, nap-távolban 427 millió kilométerre van központi csillagunktól. 17,01 abszolút magnitúdójú. 1-2 kilométer átmérőjű égitest. A Földhöz sosem kerülhet 208 millió kilométernél közelebb, így nem veszélyeztet bennünket.

Keszthelyi Sándor

meteor

2025 Távcsöves Találkozó

Tarján, 2025. augusztus 20–24.

www.mcse.hu

Magyar Csillagászati Egyesület

Fotó: Sztankó Gerda, Tarján, 2012

